

Nr 213.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överenskommelse om leverans av mul- och klövsjukevaccin från Danmark till Sverige; given Stockholms slott den 21 april 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 april 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS MÖLLER, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för utrikesdepartementet, statsministern Hansson, samt cheferna för social- och finansdepartementen anför statsrådet Domö.

I sitt den 30 september 1940 avgivna betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (stat. off. utr. 1940: 26) redogjorde epizootisakkunniga bland annat för vissa veterinärmedicinska medel för bekämpande av mul- och klövsjuka (sid. 47—51 i betänkandet). De sakkunniga förordade därvid, att tvångsvaccinering gentemot nämnda sjukdom skulle kunna tillgripas till förekommande av en epizooti. Frågan om vår försörjning med sådant vaccin behandlades emellertid icke närmare av de sakkunniga i detta sammanhang. Sedan statsmakterna vid 1941 års riksdag uttalat sig för att de sakkunniga skulle upptaga

överläggningar med vederbörande myndigheter i Danmark för att få till stånd ett avtal med detta land om leverans av mul- och klövsjukevaccin, förde vissa av de sakkunniga jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande under tiden den 8—10 juni 1942 i Köpenhamn överläggningar i ämnet med danska delegerade. Därvid upprättades ett förslag till överenskommelse mellan Danmark och Sverige om leverans av mul- och klövsjukevaccin.

Sagda förslag till överenskommelse innehöll i huvudsak, att Danmark årligen skulle till Sverige leverera vaccin för vaccination av 12,000 nötkreatur över två års ålder, vilket vaccin vore avsett som ett beredskapslager och för eventuell användning för vaccinering av vissa värdefullare besättningar m. m. I händelse mul- och klövsjukeepizooti ansåges hota de båda länderna eller ettdera av dem, skulle Danmark i stället för nämnda årliga leverans leverera vaccin för vaccination i ett för allt av 200,000 nötkreatur över två års ålder. Överenskommelsen skulle gälla under en tid av två år samt förlängas med två år i sänder, om icke uppsägning från någondera sidan skedde senast ett år dessförinnan. Enighet i fråga om priset å vaccinet uppnåddes icke vid dessa förhandlingar. Till grund för prisets bestämmande skulle emellertid läggas de danska produktionskostnaderna.

Yttrande över omförmälda förslag till överenskommelse avgavs den 25 november 1942 av statskontoret. Ämbetsverket ifrågasatte därvid, huruvida icke för nedbringande av kostnaderna en sådan överenskommelse borde eftersträvas, som förhindrade, att det vaccin för 12,000 nötkreatur, som vore avsett att ständigt finnas i lager, löpte risk att förfaras. I detta syfte ansåge statskontoret förslaget möjligen kunna tänkas modifierat på så sätt, att Danmark förbunde sig att inom lämplig tid efter varje leverans, innan ännu vaccinet hunnit undergå någon förändring, successivt utbyta det i lagret ingående vaccinet för försäljning till omedelbar konsumtion mot ny vaccin. Vid ett sådant utbyte borde ersättningen kunna i skälig utsträckning begränsas. Med hänsyn till rådande förhållanden ifrågasatte statskontoret ytterligare, huruvida icke kontraktstiden borde bestämmas för endast ett år i sänder.

Genom beslut den 30 oktober 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt landshövdingen E. A. Beskow, generaldirektören J. A. Höjer, byråchefen för lagärenden, numera t. f. statssekreteraren B. A. Fallenius och professorn H. G. Magnusson att under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande träffa avtal med Danmark om leverans av mul- och klövsjukevaccin.

I anledning av förevarande uppdrag upptogos förhandlingar mellan de svenska delegerade och särskilt utsedda danska delegerade. Förhandlingarna höllos i Stockholm den 15—18 mars 1943. Därvid träffades mellan de delegerade en sistnämnda dag underskriven överenskommelse mellan Danmark och Sverige beträffande leverans av mul- och klövsjukevaccin från Danmark till Sverige. Överenskommelsen, som för att vara gällande skulle godkännas från dansk sida av danska regeringen samt från svensk sida av Kungl. Maj:t och riksdagen, upprättades i två exemplar på danska språket och två exemplar på svenska språket, vilka båda texter skulle äga lika vitsord.

I skrivelse den 18 mars 1943 ha *de svenska delegerade*, med överlämnande av omförmälda överenskommelse, bland annat redogjort för de uppgifter i fråga om den hittills vunna erfarenheten av det danska mul- och klövsjuevaccinet, som från dansk sida tillhandahållits vid förhandlingarna. Härom anföres i skrivelsen.

Vaccinet tillverkas å danska statens veterinära försöksstation för virus-sjukdomar å ön Lindholm. Tillverkningen, som pågått sedan i november månad 1938, har intill utgången av år 1942 omfattat sammanlagt 81,216 liter vaccin. Under samma tid har inom Danmark sammanlagt vaccinerats 1,858,324 nötkreatur i 92,173 besättningar.

Vaccinet har tillverkats dels såsom monovalent, därvid endast endera av virustyperna O eller A ingått i detsamma, dels ock såsom bivalent, då båda dessa virustyper ingått i vaccinet.

Av följande schematiska uppställning framgår förhållandet mellan antalet fall av mul- och klövsjuka, antalet vaccinerade besättningar och antalet angripna, vaccinerade besättningar.

Tid	Antalet sjukdomsfall	Antalet vaccinerade besättningar	Angripna vaccinerade besättningar	
			Antal	Procent
¹⁶ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂ 1938	43,321	4,170	345	8
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1939	6,946	18,294	39	0.2
¹ / ₇ 1939— ³¹ / ₁₂ 1940	4,980	49,078	122	0.2
<hr/>				
¹⁶ / ₁₁ 1938— ³¹ / ₁₂ 1940	55,247	71,542	506	0.7

Förhållandet mellan tidpunkten för utbrotten av mul- och klövsjuka i angripna, vaccinerade besättningar och tidpunkten för vaccinationerna belyses av följande uppställning.

Tid	Antalet angripna vaccinerade besättningar	Mul- och klövsjuka inträffat		
		tidigare än 6 dagar efter vacc.	6—14 dagar efter vacc.	senare än 14 dagar efter vacc.
¹⁶ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂ 1938	345	192	142	11
¹ / ₁ — ³⁰ / ₆ 1939	39	5	26	8
¹ / ₇ 1939— ³¹ / ₁₂ 1940	122	86	19	17
<hr/>				
¹⁶ / ₁₁ 1938— ³¹ / ₁₂ 1940	506	283	187	36
Procentuellt av vaccinerade besättningar	0.7	0.39	0.26	0.05

Av de återgivna siffrorna torde framgå, att vaccinets immuniserande egenskaper äro säkra. Av 71,542 i Danmark under tiden den 16 november 1938—den 31 december 1940 vaccinerade besättningar ha således blott 506 eller 7 promille angripits av mul- och klövsjuka. Av dessa fall ha endast cirka 0.5 promille — motsvarande 36 besättningar — inträffat efter den tid, då immuniteten kan väntas vara helt utvecklad. Under samma tid inträffade i Danmark mul- och klövsjuka i 55,247 besättningar. Vidare har vaccinets immuniserande egenskaper bekräftats genom att vaccinerade djur utan att smittas kunnat sammanföras med sjuka djur.

Beträffande förhållandet mellan tidpunkten för vaccinationen och sjukdomsutbrottet i förut nämnda 36 vaccinerade besättningar, som angripits av mul- och klövsjuka senare än 14 dagar efter vaccinationen, har upplysts följande. 14 dagar till en månad efter vaccinationen angreps 19 besättningar,

i andra månaden därefter 7 besättningar, i tredje månaden 1 besättning, i sjätte månaden 1 besättning, i sjunde månaden 1 besättning, i nionde månaden 1 besättning, i tionde månaden 1 besättning, i elfte månaden 3 besättningar samt i tolfte månaden 2 besättningar. Antalet angripna djur i dessa besättningar har varierat mellan 6 och 70 procent. I den ena av de två besättningar, som angrepos i tolfte månaden, insjuknade dock samtliga djur.

Immuniteten anses under normala förhållanden vara effektiv under en tid av 8—10 månader från vaccinationen. Man har dock iakttagit, att immuniteten vid några tillfällen bibehållits under cirka 12 månader. Enstaka vaccinerade djur i besättningar, som för övrigt icke varit vaccinerade, ha sålunda icke angripits av mul- och klövsjuka, när besättningen smittats av sjukdomen. Det finns också exempel på att blott de efter vaccinationen födda samt utifrån inköpta, icke-vaccinerade djuren i en för övrigt vaccinerad besättning smittats vid utbrott av mul- och klövsjuka.

Det är ännu icke klarlagt, hur länge vaccinet kan förvaras med bibehållen effektivitet. Tidigare beräknades förvaringstiden icke längre än till fem månader. De undersökningar, som företagits i Danmark, tyda emellertid på att vaccin, som förvarats under gynnsamma betingelser, behåller sin effektivitet betydligt längre. Det anses sålunda numera försvarligt att använda vaccin, som är åtminstone omkring ett år gammalt. Vissa resultat av företagna undersökningar tyda på att vaccinet under lämplig lagring skulle kunna bibehålla sin fulla effektivitet ända till två år.

Numera användas vid vaccinationen som regel endast fraktionerade doser, därvid vaccinationen får företagas två gånger med cirka 14 dagars mellanrum. Vaccination med enkla doser användes numera i mycket liten utsträckning och närmast då det icke är tid att företaga två injektioner, t. ex. i fråga om djur, som skola försäljas eller släppas på bete.

Vid fraktionerad behandling användas följande doser med cirka 14 dagars mellanrum:

nötkreatur över 2 år:	15 cm ³ ;
nötkreatur $\frac{1}{2}$ —2 år:	10 cm ³ samt
nötkreatur under $\frac{1}{2}$ år:	5 cm ³ .

Därest enkla doser användas, erfordras följande mängd vaccin:

nötkreatur över 2 år:	60 cm ³ ;
nötkreatur $\frac{1}{2}$ —2 år:	40 cm ³ samt
nötkreatur under $\frac{1}{2}$ år:	10 cm ³ .

Den av de delegerade överlämnade överenskommelsen, vilken (i svensk text) torde få såsom *bilaga* fogas vid detta protokoll, är av i huvudsak följande innebörd.

Danmark skall årligen leverera och Sverige årligen mottaga en mängd bivalent vaccin, som erfordras för vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 12,000 nötkreatur över två års ålder till det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av 25 procent.

När mul- och klövsjuka hotar Danmark eller Sverige eller båda länderna, skall Danmark snarast möjligt framställa och leverera samt Sverige mottaga en mängd vaccin — bivalent eller monovalent — som erfordras för vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 200,000 nötkreatur över två års ålder. Även i detta fall utgör priset å vaccinet det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av 25 procent. För den tid, då vaccin framställes och levereras i

denna större kvantitet, upphör den förut omfördälda årliga vaccinleveransen.

Därest Sverige önskar utbyte av levererat vaccin mot senare framställd vara och Danmark förmenar sig självt kunna använda förstnämnda vaccin, skall överenskommelse träffas mellan danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen om villkoren för sådant utbyte.

Levererat vaccin skall vara avprovat och godkänt med hänsyn till ofarlighet och effektivitet jämlikt i Danmark gällande regler. Danmark gör förbehåll för uppkommande hinder eller svårigheter vid framställning och leverans av vaccin. Försändelse av vaccin sker, efter det eventuellt erforderligt utförselstånd meddelats, för svensk räkning och på svensk risk till den plats i Sverige, som anges av svenska medicinalstyrelsen. Danmark är icke ersättningsskyldigt för olägenhet, skada eller bristande effektivitet, som kan visa sig vid begagnandet av vaccinet i svenska nötkreatursbesättningar.

Betalning för levererat vaccin erlägges i danska kronor i enlighet med vid varje tillfälle gällande betalningsöverenskommelse mellan Danmark och Sverige.

Frågor beträffande produktion och leverans av vaccin jämlikt överenskommelsen skola — i förekommande fall efter det att yttrande inhämtats från danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen — behandlas och avgöras av en kommission om fyra medlemmar, av vilka Danmark och Sverige vardera utser två.

Överenskommelsen gäller i två år från och med den 1 juli 1943 samt skall erhålla fortsatt giltighet i perioder om två år, därest icke uppsägning från någondera parten sker före utgången av första året i en period.

Rörande vissa bestämmelser i överenskommelsen har i förenämnda skrivelse den 18 mars 1943 anförts följande.

Det i överenskommelsen bestämda priset å vaccinet innebär, i förhållande till den danska ståndpunkten i prisfrågan vid 1942 års förhandlingar, att från svensk sida ernåtts ett ej oväsentligt förbättrat villkor. Priset skall utgöra det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av 25 procent. Då detta produktionspris beträffande bivalent vaccin för närvarande uppgår till 170 danska kronor för liter (dm^3), skulle det pris Sverige för närvarande finge erlägga för vaccinet utgöra i danskt mynt 212 kronor 50 öre för liter.

I fråga om produktionsprisets beräkning förtjänar framhållas, att det pris, danska djurägare ha att erlägga för vaccinet, är direkt avhängigt av produktionspriset så till vida att nämnda djurägare för närvarande erhålla vaccin för halva produktionspriset. Under förhandlingarna ansågs det å ömse sidor såsom självfallet, att samma beräkningar skulle gälla för produktionsprisets bestämmande såväl vid försäljningar inom Danmark som vid försäljningar till Sverige.

För vaccination av 12,000 nötkreatur över två års ålder beräknas åtgå 360 liter vaccin. Avtalet i denna del skulle alltså med nuvarande vaccinpris föranleda en årskostnad för Sveriges del om 76,500 danska kronor, motsvarande i svenskt mynt i runt tal 67,000 kronor.

Under en epizooti skulle leveransen, i stället för de årliga kvantiteterna, avse 6,000 liter vaccin eller vaccin för 200,000 nötkreatur över två års ålder. Med det angivna priset för liter bivalent vaccin skulle en leverans av 6,000 liter bivalent vaccin föranleda en kostnad av 1,275,000 danska kronor, motsvarande i svenskt mynt omkring 1,120,000 kronor. Det må dock erinras, att leveransen under en epizooti i stället kan komma att avse monovalent

vaccin, vilket betingar ett betydligt lägre pris, för närvarande 110 danska kronor för liter.

På förslag från svensk sida har i överenskommelsen angivits, att försändelse av vaccin skulle ske först efter det eventuellt erforderligt utförseltillstånd meddelats. Härav torde framgå att, ehuru leverans skall äga rum på svensk risk, Sverige ej blir betalningsskyldigt för vara, som visserligen avsänts från den danska fabriken i vederbörlig ordning men sedermera icke fått utföras från Danmark på grund av att utförseltillstånd förvägrats.

I anledning av vad statskontoret ifrågasatt rörande utbyte av tidigare levererad vaccin mot senare framställd vara har i överenskommelsen intagits en bestämmelse i sådant syfte. Överenskommelse rörande utbyte av vaccin skall sålunda kunna träffas mellan danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen, därest Sverige önskar utbyte och Danmark anser sig självt kunna använda det äldre vaccinet.

I överenskommelsen har angivits, att densamma skall gälla från och med den 1 juli 1943. Härigenom kommer överenskommelsens giltighetstid att sammanfalla med budgetår. Delegerade voro å ömse sidor eniga därom att avtalstiden lämpligen icke kunde sättas lägre än till två år.

För budgetåret 1943/44 erforderliga medel för betalning av det vaccin, som enligt överenskommelsen skall inköpas under budgetåret, lära kunna beräknas till i runt tal 67,000 kronor. Riksdagens bemyndigande torde böra inhämtas att för ändamålet disponera erforderliga medel från det å nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Övriga utgifter.

Efter remiss ha utlåtanden i ärendet avgivits den 29 mars 1943 av statskontoret, den 8 april 1943 av medicinalstyrelsen samt den 12 april 1943 av lantbruksstyrelsen.

Statskontoret har ansett sig icke böra framställa någon erinran beträffande de särskilda bestämmelserna i den nu föreliggande överenskommelsen. I enlighet med vad de delegerade föreslagit borde, anför ämbetsverket, riksdagens bemyndigande inhämtas därtill, att det under riksstatens nionde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Övriga utgifter finge disponeras för ändamålet.

Medicinalstyrelsen har yttrat följande.

Sedan mul- och klövsjukevaccinet 1938 utexperimenterats, har detsamma inom ett flertal länder, då en mul- och klövsjukeepizooti hotat visst område eller landet i dess helhet, vunnit stor användning såsom skyddsåtgärd. Sålunda har inom Tyskland och Danmark vid omfattande »ring»- och »barriärvaccinationer» i runt tal fyra respektive två miljoner djur vaccinerats, varvid såväl vaccinets ofarlighet som dess skyddande förmåga kunnat fastställas. På grund av sistnämnda länders åtgöranden mot sagda sjukdom föreligger givetvis möjlighet att Sverige för framtiden, på ett helt annat sätt än tidigare, kan komma att undgå smittöverföring därifrån. Med hänsyn härtill synes föreliggande villkorliga »överenskommelse mellan Danmark och Sverige beträffande leverans av mul- och klövsjukevaccin från Danmark till Sverige» tills vidare, dock icke för någon längre tid, kunna betecknas såsom tillfredsställande. Enligt styrelsens åsikt torde det nämligen för framtiden bli nödvändigt att inom landet ha sådan tillgång på vaccin och en sådan kamporganisation att landet är i stånd att skydds vaccinera djur inom särskilt hotade områden i en omfattning som vida överstiger vad den i före-

liggande överenskommelse avtalade vaccinnmängden tillåter. Fördenskull synes det styrelsen angeläget att utredning snarast kommer till stånd beträffande kostnader m. m. för uppförande av ett, eventuellt två laboratorier för rutinmässig framställning av mul- och klövsjukevaccin. Styrelsen ifrågasätter om icke ett dylikt laboratorium lämpligen bör placeras inom större stad, varest offentligt slakthus finnes, för att uppföras i direkt anslutning till nämnda institution, varigenom man bäst skulle kunna tillgodogöra sig värdet av de virusleverande försöksdjurens kroppar. Med hänsyn till att ett laboratorium av antydd art endast komme att användas temporärt och för rutinmässig vaccinflamställning torde varken byggnads- eller driftkostnaderna behöva uppgå till mera avsevärda belopp.

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande förklarat sig icke ha något att erinra mot ifrågavarande överenskommelse.

Såsom framgår av vad i det föregående anförts har mul- och klövsjukevaccinet under de senaste åren på olika håll i utlandet alltmer kommit till användning såsom ett medel att förebygga epizootier. Synnerligen goda resultat synas härvid ha vunnits, och uteslutet är icke, att mul- och klövsjukans så förödande härjningar skola inom en ej alltför avlägsen framtid kunna med vaccinets hjälp definitivt stävjas. Även för vårt lands vidkommande har givetvis frågan om vaccinering mot mul- och klövsjukan varit aktuell. I begränsad omfattning, framförallt under år 1939, har vaccination redan ägt rum även i Sverige, därvid vaccin inköpts från såväl Danmark som Tyskland. De förhandlingar om import av vaccin från Danmark, som under fjolåret inleddes, ha såsom förut nämnts givit till resultat, att mellan delegerade för de båda länderna träffats en preliminär överenskommelse om leverans till Sverige av mul- och klövsjukevaccin. Den sålunda ingångna överenskommelsen har till syfte dels att genom årlig leverans av en mindre vaccinkvantitet (avsedd för vaccination av 12,000 nötkreatur över två års ålder) bereda Sverige tillgång till ett visst beredskapslager av vaccin, dels ock att vid en hotande mul- och klövsjukeepizooti tillförsäkra vårt land en betydligt större vaccinnmängd (avsedd för vaccination av 200,000 nötkreatur över två års ålder). Kostnaderna i anledning av överenskommelsen ha beräknats till omkring 67,000 kronor för den årliga vaccinflerans och till högst omkring 1,120,000 kronor för engångsleverans i händelse av mul- och klövsjukeepizooti, allt i svenskt mynt. I likhet med medicinalstyrelsen finner jag överenskommelsen — vilken föreslagits skola gälla i två år från och med den 1 juli 1943 samt vid utebliven uppsägning erhålla fortsatt giltighet i perioder om två år — för närvarande innebära en tillfredsställande lösning av frågan. Det av medicinalstyrelsen berörda spörsmålet angående inrättande av särskilda laboratorier för framställning inom landet av vaccin torde påkalla en ingående undersökning, innan ståndpunkt därtill kan tagas.

Såsom de svenska delegerade avsett synas erforderliga medel för betalning av det vaccin, som enligt överenskommelsen kan komma att inköpas från Danmark, böra få tagas i anspråk av det under riksstatens nionde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma

*Före-
draganden.*

husdjurssjukdomar: Övriga utgifter. Riksdagens bemyndigande härtill torde böra inhämtas.

Under åberopande av vad sålunda anförts och under erinran att frågan om den föreslagna överenskommelsens slutliga godkännande torde böra upptagas först sedan riksdagen fattat beslut om att statsmedel i erforderlig utsträckning få utgå för ändamålet, hemställer föredraganden, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det å riksstaten under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Övriga utgifter må disponeras för inköp enligt vad i det föregående anförts av mul- och klövsjukevaccin från Danmark.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Richard Jobson.

Bilaga.

**Överenskommelse
mellan Danmark och Sverige beträffande leverans av mul- och
klövsjukevaccin från Danmark till Sverige.**

§ 1.

Denna överenskommelse avser mul- och klövsjukevaccin, som genom danska statens försorg tillverkas i Danmark, i det följande benämnt vaccin.

§ 2.

Vaccin, som levereras enligt denna överenskommelse, skall vara godkänt och godkänt med hänsyn till ofarlighet och effektivitet jämlikt i Danmark gällande regler. Svenska medicinalstyrelsen är rätt mottagare av vaccinet.

§ 3.

1. Danmark skall årligen leverera och Sverige årligen mottaga en mängd bivalent vaccin, som erfordras för vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 12,000 nötkreatur över två års ålder, till det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av tjugufem procent.

2. De virustyper, som skola ingå i vaccinet, bestämmas av den i § 8 angivna kommissionen efter inhämtade yttranden från danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen. I händelse av oenighet inom kommissionen gäller, att vaccinet skall innehålla de under senaste epizooti i Danmark och Sverige av danska statens veterinära försöksstation för virussjukdomar konstaterade virustyper.

3. Produktion av vaccin i överensstämmelse med stycket 1. i denna paragraf skall ske minst en gång varje år (jämför § 10) och med högst 15 månaders mellanrum. Produktionen igångsättes så vitt möjligt i överensstämmelse med önsknings, som kunna framställas från svenska medicinalstyrelsen. Leveransen äger rum omedelbart efter det produktionen avslutats samt vaccinet provats och godkänts.

4. Därest produktionspriset något år överstiger föregående års produktionspris med mer än 100 procent, skola de beräkningar, som ligga till grund för produktionsprisets bestämmande, på begäran av svenska medicinalstyrelsen underställas den i § 8 angivna kommissionen. Om kommissionen icke ansluter sig till beräkningarna rörande produktionspriset, skall frågan om priset hänskjutas till förhandlingar mellan respektive regeringar. Uppnås icke enighet vid sådana förhandlingar, skall det jämlikt stycket 1. bestämda priset gälla.

§ 4.

1. När enighet inom den i § 8 angivna kommissionen råder om att mul- och klövsjuka hotar Danmark och (eller) Sverige, skall Danmark snarast möjligt framställa och leverera samt Sverige mottaga en mängd vaccin, som erfordras för vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 200,000 nötkreatur över två års ålder. Danmark är dock berättigat att för

inhemskt bruk förbehålla sig hela den mängd vaccin, som framställes under de tre första veckorna efter produktionens igångsättande. Av det därefter framställda bivalenta eller monovalenta vaccinet skall Danmark leverera och Sverige mottaga $\frac{1}{5}$ respektive $\frac{2}{5}$ av den framställda veckokvantiteten. Leveransen skall påbörjas snarast efter det avprovningen av vaccinet avslutats.

2. Därest enighet i kommissionen icke uppnås till följd av bristande anslutning från dansk sida samt Sverige likväl önskar leverans av vaccin, skall svenska medicinalstyrelsen beställa önskad mängd vaccin. Danmark är i sådant fall skyldigt att snarast möjligt framställa och leverera intill den mängd vaccin som åtgår för vaccination av 200,000 nötkreatur över två års ålder. Danmark har dock rätt att förbehålla sig hela den mängd vaccin, som framställes under de två första veckorna efter igångsättandet av produktionen i enlighet med Sveriges beställning, samt kan vidare betinga sig, att leveransen därefter icke skall överstiga den mängd, som motsvarar $\frac{1}{3}$ respektive $\frac{1}{2}$ av den maximala veckoproduktionen av bivalent respektive monovalent vaccin.

3. Uppnås icke enighet i kommissionen till följd av bristande anslutning från svensk sida och önskar Sverige likväl leverans av vaccin, skall svenska medicinalstyrelsen beställa önskad mängd vaccin. Danmark skall då vara skyldigt leverera vaccinet i överensstämmelse med reglerna i stycket 1.; dock att förbehållet beträffande de tre första veckornas produktion räknas från den tidpunkt, då Danmark mottagit beställningen från Sverige, samt tidigast från produktionens igångsättande.

4. Innan produktion av vaccin i enlighet med bestämmelserna i styckena 1.—3. igångsättes, skall den i § 8 angivna kommissionen, såvitt möjligt efter inhämtade utlåtanden från danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen, föreskriva, huruvida leveransen skall avse bivalent eller monovalent vaccin, samt bestämma virustyperna (virustypen). I händelse av oenighet i kommissionen avgöras nämnda frågor av danska lantbruksministeriet. Närmare överenskommelse beträffande leveranstider och leveranssätt träffas mellan danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen.

5. Priset å vaccin, som levereras jämlikt denna paragraf, utgör det av danska staten bestämda, vid leveranstiden i Danmark gällande produktionspriset med tillägg av tjugufem procent.

§ 5.

1. Därest alla medlemmar i den i § 8 angivna kommissionen, innan produktionen jämlikt § 4 stycket 1. nått en storlek, som motsvarar vaccination med i Danmark brukade fraktionerade doser av 400,000 nötkreatur över två års ålder, äro ense därom, att intetdera landet längre hotas av mul- och klövsjuka, upphör produktionen. Varje land övertager därvid hälften av den under förevarande tid framställda eller under framställning varande kvantitet vaccin. Sverige betalar sin andel efter det i § 4 stycket 5. angivna priset.

2. Föreligger icke enighet i kommissionen, kan svenska medicinalstyrelsen påfordra leverans av vaccin, intill dess vaccin levererats för sammanlagt 200,000 nötkreatur över två års ålder. Danmark är dock berättigat att fordra tillämpning av de i § 4 stycket 2. angivna leveransregler.

3. Leverans av vaccin enligt § 3 upphör för den tid, då vaccin framställes enligt reglerna i §§ 4 och 5.

§ 6.

1. För leverans av vaccin i enlighet med §§ 3—5 gör Danmark förbehåll för uppkommande hinder eller svårigheter vid framställning och leverans av vaccin. Försändelse sker, efter det eventuellt erforderligt utförelsestillstånd

meddelats, för svensk räkning och på svensk risk till den plats i Sverige, som angives av svenska medicinalstyrelsen.

2. Danmark är icke ersättningsskyldigt för olägenhet, skada eller bristande effektivitet, som kan visa sig vid begagnandet av vaccinet i svenska nötkreatursbesättningar.

3. Betalning för vaccinet erlagges i danska kronor i enlighet med vid varje tillfälle gällande betalningsöverenskommelse mellan Danmark och Sverige.

§ 7.

1. Denna överenskommelse skall icke utgöra hinder för Danmark att åtaga sig leverans av vaccin till andra länder. Till Sverige levererat vaccin får icke av Sverige överlåtas till annat land, med mindre samråd ägt rum inom den i § 8 angivna kommissionen och Danmark erbjudits att återköpa vaccinet till det erlagda priset.

2. Önskar Sverige utbyte av levererat vaccin mot senare framställd vara samt förmenar Danmark sig självt kunna använda förstnämnda vaccin, skall överenskommelse träffas mellan danska veterinärdirektoriet och svenska medicinalstyrelsen om villkoren för sådant utbyte.

§ 8.

Frågor beträffande produktion och leverans av vaccin jämlikt denna överenskommelse skola behandlas och avgöras av en kommission om fyra medlemmar, av vilka Danmark och Sverige vardera utser två. En av de utav Danmark utsedda medlemmarna skall av Danmark utses till ordförande. Kommissionens beslut äro giltiga endast då samtliga medlemmar äro eniga. Kommissionen sammanträder på kallelse av ordföranden, när denne eller annan medlem i kommissionen finner det erforderligt.

§ 9.

Danmark håller Sverige underrättat om iakttagelser beträffande vaccinets hållbarhetstid och om övrig erfarenhet av betydelse ifråga om vaccinet.

§ 10.

Denna överenskommelse gäller i två år från och med den 1 juli 1943 samt skall erhålla fortsatt giltighet i perioder om två år, därest icke uppsägning från någondera parten sker före utgången av första året i en period.

Denna överenskommelse skall för att vara gällande godkännas från dansk sida av danska regeringen samt från svensk sida av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Till bekräftelse härav hava undertecknade, därtill behörigen befullmäktigade, underskrivit denna överenskommelse.

Som skedde i Stockholm den adertonde mars 1943 i två exemplar på danska språket och två exemplar på svenska språket, vilka båda texter skola äga lika vitsord.

A. Beskow. Axel Höjer. B. Fallenius. H. Magnusson.

J. C. M. Mogensen. Gerh. Petersen. Aage Suurballe. K. Dige-Petersen.
